C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-114/25 Judecătoria Orhei, sediul Central
Nr. PIGD 1-24093719-03-21rji-21012025 Judecător: Veaceslav Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii

17 aprilie 2025 municipiul Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord
În completul compus din:
Preşedintele completului, judecător Ghenadie Liulca
Judecători Ludmila Iarmaliuc, Aurelia Andronache

a judecat a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul avocatului Vitalie Pîslaru în interesele condamnatului Costiuc Valentin declarate împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 23 decembrie 2024, privind admiterea parțială a plângerii condamnatului **Costiuc Valentin** *****împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ţinînd cont de argumentele invocate în cererile de recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La 20 august 2024, în cadrul Judecătoriei Orhei, sediul Central, a parvenit spre examinare, plângerea condamnatului Costiuc Valentin *****, împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare, referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 23 decembrie 2024 s-a admis parţial plângerea condamnatului *Costiuc Valentin*, împotriva

administraţiei instituţiilor penitenciare, Penitenciarul nr. 13 Chişinău şi Penitenciarul nr.18 Brăneşti, referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

S-a constatat faptul că, condamnatul Costiuc Valentin, a fost deţinut în Penitenciarul nr. 13 Chişinău şi în Penitenciarul nr.18 Brăneşti, perioada de la 22.07.2021 până la 22.06.2022, de la 29.06.2022 până la 06.06.2024 şi de la 20.06.2024 până la data raportului -15.11.2024 o perioadă totală de 1191 (una mie una sută nouăzeci şi unu) zile, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

În condiţiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, s-a redus pedeapsa condamnatului Costiuc Valentin, cu 119 (una sută nouăsprezece) zile, pentru perioada de 1190 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 13 Chişinău şi Penitenciarul nr.18 Brăneşti, în condiţii contrare prevederilor art.3 din CEDO.

În privinţa perioadei rămase de 1 (una) zi, calculate în condiţiile art. 473^4 alin.(4) din Codul de procedură penală, care nu pot fi reduse, instanţa de judecată considerând necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

În rest, plângerea condamnatului Costiuc Valentin s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Dezacordul cu încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 23 decembrie 2024 și-a expus avocatul Vitalie Pîslaru în interesele condamnatului Costiuc Valentin pledând întru casarea parțială a acesteia, cu emiterea unei noi decizii cu admiterea integrală a plângerii cu reducerea în condiţiile art. 473/4 alin.(4) Cod procedură penală a pedepsei lui Costiuc Valentin în calitate de condamnat cu calcularea a 3 (trei) zile de reducere pentru 10 (zece) zile de detenţie.

Conform prevederilor art.447 alin.(1,2) Cod de procedură penală, *(1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.*

În respectarea prevederilor sus menționate, Colegiul penal a comunicat părților despre dreptul de a depune o referință.

Referință, până la data examinării cauzei, nu a parvenit.

Verificând argumentele cererilor de recurs în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia că, recursul urmează a fi respins ca nefondat, soluția Colegiului fiind adoptată în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: ...recursul este nefondat*.

În susținerea soluției adoptate, Colegiul penal se va referi la unele prevederi legale ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal și anume.

Potrivit art.469 alin.(1) pct.17^1) Cod de procedură penală*, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.*

Potrivit art.473^2 alin.(3) Cod de procedură penală, *Condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.*

Potrivit art.473^2 alin. (5) Cod de procedură penală, *Plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatuluise depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sânt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.*

Potrivit art.473^3 alin.(2) Cod de procedură penală, *Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituţiei penitenciare*.

Potrivit art.473^4 alin.(4), (5) Cod de procedură penală, (4) *În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3) instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.(5) În cazul constatării*

circumstanțelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

Colegiul penal conchide că instanța de fond la examinarea plângerii înaintate de condamnatul Costiuc Valentin împotriva administrației instituțiilor penitenciare privind condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, a respectat normele procesuale, a verificat complet şi în mod obiectiv circumstanțele cauzei şi în legătură cu cele stabilite just şi întemeiat a ajuns la concluzia privind admiterea parțială a plângerii condamnatului Costiuc Valentin, temei de casare a încheierii instanței de fond și admitere a recursului avocatului în aspectul solicitărilor înaintate nefiind stabilit.

În aceiași ordine de idei, instanța de recurs stabilește că recursul avocatului Vitalie Păslaru în interesul condamnatului Costiuc Valentin declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 23 decembrie 2024, este nefondat și pasibil respingerii.

Potrivit raportului nr.2/4932 din 15.11.2024, prezentat de administraţia instituţiei penitenciare nr. 18 Brăneşti, în privinţa condamnatului Costiuc Valentin, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 22.07.2021, iar sfârşitul executării pedepsei la 21.01.2029.

Perioada detenţiei în instituţiile penitenciare, după cum urmează: în Penitenciarul nr.13 Chişinău perioada:22.07.2021-07.03.2022, 20.02.2023-19.06.2023, 16.10.2023-06.06.2024, 20.06.2024-15.07.2024, în Penitenciarul nr. 16 Pruncul perioada:22.06.2022-29.06.2022, 06.06.2024-20.06.2024, şi în Penitenciarul nr.18 Brăneşti perioada: 07.03.2022-22.06.2022, 29.06.2022-20.02.2023, 19.06.2023-16.10.2023, 15.07.2024 - până în prezent.

Referitor la condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr.18 Brăneşti şi nr. 13 Chișinău, Colegiul penal relevă corectitudinea soluției adoptate de instanța de fond în sensul în care la motivarea acesteia s-a referit la Hotărârea Guvernului nr.583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, în care în punctul 464 se stipulează că ” Fiecare deținut se

asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcții.”.

La fel oportun speței este și Raportul anual pentru anul 2017 și 2018 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m2 de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Colegiul penal rămâne solidar cu instanța de fond și în sensul respingerii argumentelor avocatului recurent precum că condițiile de detenție în care s-a deținut clientul său Costiuc Valentin s-ar fi deținut în condiții mult mai grave decât cele reținute de judecătorul de instrucție, or faptul dat nu s-a adeverit în sensul emiterii pe caz a soluției instanța de fond obiectiv a notat faptul, că la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în consideraţie doar criteriile principale cum ar fi: suprafaţa ce revine fiecărui deţinut, condiţii sanitare, dar şi sistemul de canalizaţie, cantitatea şi calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existenţa lingeriei de pat, a hainelor, care în general în sistemul penitenciar din RM nu ating un prag minim de suficienţă.

Totodată reieşind din situaţia descrisă în rapoartele prezentate, este evident că cel puţin sub aspectul detenţiei în condiţii de supraaglomerare, în celule fiind condiţii igienice şi sanitare rele, faţă de condamnat nu a fost respectată pe perioada de detenţie.

Contrar recomandărilor pre citate, studiind rapoartele prezentate de către administraţia instituţiei penitenciare Penitenciarul nr.18 Brăneşti, judecătorul de instrucţie a stabilit că, s-a prezentat o informaţie generală cu privire la suprafaţa ce revine unui deţinut în celulele în care a fost deţinut Costiuc Valentin, din care reiese suprafaţa de sub limita minimă de 4 m2, per deţinut, nefiind probată şi respectarea condiţiilor referitor la accesul la lumina de zi, indicându-se că iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial

prin intermediul instalaţiilor electrice, că ventilarea era artificială, că deţinuţii sunt asiguraţi cu minimul necesar pentru trai, că deţinuţii zilnic sunt verificaţi de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere, or sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare (art.473^3 alin. (2) din Codul de procedură penală) obiectiv reținându-se faptul, că alegaţiile reprezentatului Penitenciarului nr.18 Brăneşti, la aceste aspecte, sunt declarative şi lipsite de suport probatoriu.

La fel, oportun speței este și raportul privind vizita preventivă în Penitenciarul nr.13 Chișinău, a Avocatului Poporului (Ombudsmanul), din 21 mai 2021 aprobat la 01 iunie 2021, cu referire la condițiile de detenție, în care s-au reținut că supraaglomerarea instituției aduce o atingere gravă calității condițiilor de detenție, activitățile disponibile, îngrijirea medicală și psihologică, contribuie la radicalizare, are efecte negative asupra sănătății și bunăstării deținuților, constituie un obstacol în calea reabilitării sociale, reintegrării și supravegherii deținuților, și contribuie la crearea unui mediu periculos, complicat și nociv, inclusiv pentru personalul penitenciarului. Sistemul de ventilare este necorespunzător. Prezența igrasiei pe pereții celulei și în interiorul blocului sanitar era evidentă, fapt ce poate dăuna stării de sănătate. Geamul era de dimensiuni mici. Respectiv, există insuficientă lumină naturală. Aerisirea se realiza prin deschiderea geamului, fiind unica sursă de aerisire. Aerul proaspăt și lumina naturală nu pătrundeau în măsură suficientă. Deținuții sunt nevoiți să mențină conectată lumina electrică pe perioada zilei. Interiorul celulei prezintă un nivel ridicat de umiditate a aerului, produsă de lipsa ventilației, spălarea și uscarea rufelor în interiorul celulei, ceea ce facilitează apariția acarienilor de praf și sporilor de mucegai.

Analizând raționamentul concluziilor deduse de prima instanță în procesul de examinare a cauzei, în raport cu materialele anexate la dosar, Colegiul penal conchide că, instanța de judecată corect a constatat faptul detenției condamnatului Costiuc Valentin în Penitenciarul nr. 18 Brănești și nr. 13 Chișinău în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în perioada continuă perioada de la 22.07.2021 până la 22.06.2022 (335 zile), de la 29.06.2022 până la 06.06.2024 (708 zile) şi de la 20.06.2024 până la data raportului - 15.11.2024 (148 zile), o perioadă totală *de 1191 zile.*

Colegiul observă că, cercetând calitatea condițiilor de detenție în Penitenciarul nr. 18 Brănești și nr. 13 Chișinău prin prisma celor invocate de către condamnatul Costiuc Valentin, a celor statuate în raportul prezentat de administrația penitenciarului, cât și ținând cont de concluziile prevăzute în rapoartele internaționale referitoare la evaluarea condițiilor detenției în penitenciarele Republicii Moldova, prima instanță temeinic a conchis asupra faptului că condamnatul Costiuc Valentin s-a aflat în condiții care au depășit nivelul de suferință inerent detenției.

Astfel, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Costiuc Valentin pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 18 Brănești și nr. 13 Chișinău în perioada constatată au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție.

Așa dar, Colegiul penal nu a identificat careva erori comise de prima instanță în procesul de calculare a perioadei constatate în privința condamnatului Costiuc Valentin de detenție a acestuia în Penitenciarul nr. 18 Brănești și nr. 13 Chișinău, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO.

În corespundere cu cele menționate, Colegiul remarcă că având în vedere că la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanţă a încălcărilor privind condiţiile de detenţie, care au afectat grav drepturile condamnatului, ci şi stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 zi la 2 zile, în dependenţă de gradul şi intensitatea suferinţelor, judecătorul just a analizat în ansamblu şi celelalte argumente invocate de către petent în plângerea depusă.

În acest sens, întemeiat s-a făcut referire la art.473^4 alin.(3), (4) Cod de procedură penală.

Totodată, instanța de fond ținând cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului Costiuc Valentin, contrar obiecțiilor apărătorului întemeiat a considerat necesar de a calcula în condițiile art. 473^4 alin. (4) Cod procedură penală, și a reduce pedeapsa condamnatului cu calcularea anume a 1 zi de reducere pentru fiecare 10 zile de detenţie, cu reducerea pedepsei condamnatului Costiuc Valentin, cu 119 zile, pentru perioada de 1190 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 13 Chişinău şi Penitenciarul nr.18 Brăneşti, în condiții contrare prevederilor art.3 din CEDO.

Just și relevant de către instanța de fond a fost soluționată și chestiunea referitoare la perioada rămasă de 1 zi, calculată în condițiile art. 473[4] alin.(4) din Codul de procedură penală, care nu a putut fi redusă, astfel corect considerându-se necesar de a o lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Or, judecătorul de instrucție și-a motivat eficient soluția adoptată, reducerea instituită fiind una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre suferințele cauzate și reducerea instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate, criticile părții apărării aduse în acest sens fiind apreciate nefondate, motiv pentru care urmează a fi respins recursul, cu menținerea încheierii fără modificări.

În conformitate cu art. 449 alin.(1), pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, Colegiul penal, -

D E C I D E :

Respinge ca nefondat recursul avocatului Vitalie Pîslaru în interesele condamnatului Costiuc Valentin declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 23 decembrie 2024, privind admiterea parțială a plângerii condamnatului **Costiuc Valentin** *****împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, cu menținerea încheierii în cauză fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecător Ghenadie Liulca

Judecători: Ludmila Iarmaliuc

Aurelia Andronache